

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ІНСТИТУТ МАУП
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ СУСПІЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Збірник наукових робіт

Житомир-2012

*Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради Житомирського інституту МАУП
(протокол №10 від 14 травня 2012 року).*

Рецензенти:

Н.А. Сейко – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності, проректор з наукової роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Г.А. Гайдукевич – кандидат психологічних наук, завідувач кафедри психології Житомирського інституту МАУП.

Регіональні аспекти модернізації соціально-економічних процесів в умовах суспільної нестабільності : [збірник наукових робіт / за ред. Т.В. Семенюк, С.М. Коляденко, Н.П. Павлик]. — Житомир: Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2012. — 186 с.

Матеріали надруковані в авторській редакції.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

ЗМІСТ

Семенюк Т.В. Меліченко Т.Д. Колодюк Т.П.	ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКІ СТОСУНКИ У СУЧАСНИХ СІМ'ЯХ	5
	АЛГОРИТМ БАГАТОКРІТЕРІАЛЬНОЇ ОЦІНКИ НАЯВНОСТІ РИЗИКУ НА ПІДСТАВІ ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПЕРТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	12
Бобунов А.І. Семенюк Т.В.	АЛГОРИТМ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ФАХІВЦІВ СИТУАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЗА СУКУПНІСТЮ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ	15
Гайдукевич Г.А.	ЕКОНОМІКА ЗМІШАНОГО ТИПУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	22
Довженко В.А.	ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ	26
Іванчук Н.О.	ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАПОРУКА ПРОФЕСІЙНОГО УСПІХУ	30
Клименко С.В.	ПРОФІЛАКТИКА НАРКОТИЗМУ СЕРЕД МОЛОДІ	33
Коновальчук І.М.	ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ В СИТУАЦІЇ КОНФЛІКТУ З БАТЬКАМИ	41
Кузоваткін В.О.	ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ І ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА	45
Аксьонова О.В.	КОНТРАКТНІ ВІДНОСИНИ В МОЛОКОПРОДУКТОВІЙ ГАЛУЗІ: ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ	48
Меліченко Т.Д.	ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	51
Ратинська Т.В.	МІСЦЕ ТА РОЛЬ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ. ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ	57
Свистович С.М.	ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ В ПОЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ В 20-30-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ	60
Бобунов А.І. Дзюба І.С.	АЛГОРИТМ ОЦІНКИ РІВНЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ СИТУАЦІЙНИХ МЕНЕДЖЕРІВ	71
Залуський І.Р. Залуська І.І.	ПРОБЛЕМИ ТА НЕДОЛІКИ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	75
Мельник В.О.	УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ РОСЛИННОГО СВІТУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	79
Трохліб М.В.	СУЧАСНА РЕЛІГІЙНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ЯК ДЗЕРКАЛО ІДЕОЛОГІЧНОГО ВАКУУМУ	83
Федоренко В.О.	РОЛЬ ТА МІСЦЕ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ	86
Шевченко Н.Ю.	ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ	97

Павлик Н.П.	СТУДЕНТСЬКА СОЦІАЛЬНА СЛУЖБА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВ'ЯЗАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПИТАНЬ НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ	101
Коляденко С.М.	ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОБДАРОВАНІЙ МОЛОДІ В УМОВАХ ВНЗ	109
Кривой Н.Л.	ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	114
Александрова М.М. Уллубієва К.К.	ВПЛИВ ПДВ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ	118
Ковалевський В.А.	СИСТЕМА СТАНДАРТІВ ЯК НОРМАТИВНА БАЗА З ОХОРОНИ ПРАЦІ І БЕЗПЕКИ ДОВКІЛЛЯ	120
Ковалевська І.М.	РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА РИЗИКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ	125
Кавун А.А. Староконь Є.Г.	ТЕХНОЛОГІЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	129
Олізаровський А.Б.	ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	131
Максимець С.М. Нефьодова М.О.	ВПЛИВ ЗМІ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	138
Фриз І.В.	ДИНАМІКА ПРОЯВУ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	141
Тарасова В.В.	МЕТОДИ ВІДОБРАЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ РІВНІВ РЕСУРСОЄМНОСТІ	148
Гордієнко Л.Л.	КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ФОРМУВАННЯ КРОСКУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ	154
Палько І.М.	ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ / ЕТНІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	159
Орликовський М.О.	УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН «СТУДЕНТ – ВИКЛАДАЧ» У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОЇ ШКОЛИ	165
Ситняківська С.М., Літяга І.В.	ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ	169
Маєвська Л.М.	КАРТОГРАФІЯ В СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІАГНОСТИЦІ МІКРОСЕРЕДОВИЩА	177

С.М. Ситняківська,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності
І.В. Літяга,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ

На сучасному етапі розбудови і розвитку України, на тлі модернізації соціально-економічних процесів в умовах суспільної нестабільності є очевидним необхідність підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних постійно вдосконалювати свою особисту теоретичну та діяльну підготовку, ініціативно виконувати свої професійні обов'язки. Саме такі спеціалісти зможуть компетентно виконувати свої посадові функції, адже висока самоорганізованість, сприйнятливість, соціально-професійна пристосованість, готовність до швидкого сприйняття прогресивних технологій і, тим самим, оновлення своїх знань з послідуочим втіленням їх в трудову діяльність, розширення запасу своїх вмінь та навиків, освоєння нових аспектів і видів діяльності і, в кінці кінців, саморозвиток особистості з стійкими мотиваційними засадами складають основу професійного зростання сучасного фахівця соціальної сфери. Такі вимоги закріплені Національною доктриною розвитку освіти, в якій вказується, що держава повинна забезпечувати виховання особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, сучасної європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя і праці у світі, що змінюється [2].

Актуальність даної проблематики диктується і сучасним переходом освіти до Європейського рівня в межах Болонського процесу.

Пошуками форм та методів навчання, які здатні забезпечити виховання студентів в таких умовах зайняті багато видатних вчених та спеціалістів з педагогіки та психології. Серед них С. І. Подмазін, Ю. І. Приходько, О. А. Дубасенюк, С. І. Гончаренко, О. В. Безпалько, В. В. Ягупов та інші. В роботах цих науковців вказується на те, що така підготовка може бути забезпечена тільки неперервною освітою.

В основу такого типу неперервної освіти пропонується поставити самостійну навчальну діяльність студентів, спрямовану на формування готовності їх до мотивованого самонавчання та розвитку власної творчої індивідуальності, оскільки

відсутність мотивованої основи навчатись, на наш погляд, є однією з причин неефективного навчання.

Важливо, щоб майбутній фахівець сам умів формувати стратегію і тактику рішення творчих задач, виробляти свій власний механізм актуалізації та організації інформації, шукати шляхи і способи рішення поставлених завдань, що обов'язково приведе до розвитку творчого потенціалу особистості.

Аналіз психолого-педагогічних теоретичних досліджень і практичних надбань дав можливість виділити в сучасній професійно-орієнтованій освіті, в цілому, три парадигми: когнітивно орієнтовану, діяльнісно орієнтовану, особистісно орієнтовану [1].

У відповідності з когнітивною парадигмою освіта розглядається за аналогією з процесом пізнавальної діяльності, а її процес – постановка цілей, відбір змісту, вибір форм, методів і засобів навчання – здійснюється як квазідослідницька діяльність. При цьому особистісний аспект навчання зводиться до формування пізнавальної мотивації і пізнавальних здібностей. Мета навчання відображає соціальне замовлення на якість знань, умінь і навичок. Тобто форми, методи і засоби навчання повинні весь час змінюватися, щоб слухачі потрапляли кожного разу в нову ситуацію і шукали шляхи та способи рішення цієї нової ситуаційної задачі, що розвиватиме в них пізнавальні здібності, метою чого є особистісний аспект навчання [1].

Діяльнісно орієнтована парадигма освіти має яскраво виражену функціональну спрямованість. Орієнтуючу, спрямовуючу роль в ній відіграє соціальне замовлення суспільства на освіту. При цьому неабияке значення відіграють, так звані куратори, які весь час орієнтують студентів на їх функціональне призначення, піднімаючи тим самим особистісну мотивацію навчання. Велике значення відіграє у функціональній спрямованості діяльнісно орієнтованої парадигми і сучасна політика України, - наміри вступити до Європейського союзу, що потребує від студентів не лише високого рівня фахових знань, а і знання іноземної мови фахового спрямування.

Слід зазначити, що особистісно орієнтована педагогічна парадигма ґрунтується на певних уявленнях про особистість. Ці уявлення включають такі ідеї: кожна людина є цілісною індивідуальністю зі своєю фізичною конституцією, самобутнім витвором розуму і духу; кожна людина сама вибирає і вибудовує свій світ, життя і діяльність, у відповідності зі своїми особистими образами і смислами; людина будує свої відносини з оточуючим світом і людьми на основі вищих людських цінностей, взаєморозуміння і взаємодії; основу взаємодії складає діалог, як універсальний засіб функціонування свідомості [3].

Всі три парадигми в цілому здатні вирішити проблему ефективної підготовки спеціаліста, але з точки зору нинішнього часу, коли втрачаються всі інші види мотивації

навчання, особлива роль повинна відводитись тим методам навчання студентів, які ґрунтуються на особистісно орієнтованих фрагментах спектру педагогічно-діяльнісних прийомів та методів навчання.

Основним стрижневим ключем особистісно орієнтованої парадигми, як відомо, виступає професійний розвиток та саморозвиток особистості тих, хто навчається. Є. Ф. Зеєр пише, що “Зміна вимог до сучасних працівників привела до нового визначення кваліфікації. Це не лише професійні знання і вміння, але і якості особистості, яких потребує даний вид професійної праці” [3]. Таким чином, у такому вигляді навчання активізуються, взаємообумовлюються і досить жорстко корелюються елементи суб’єктності – процес підготовки і розвитку – майбутня професійна діяльність. Тут неабияка роль відводиться відповідному інформаційно-технічному та методичному забезпеченню проведення практичних, лабораторних та інших видів занять, наявність належних зв’язків навчального закладу з роботодавцем.

Особистісно орієнтована освіта базується на методологічному визнанні в якості системоутворюючого фактору особистості тих, хто навчається, їх потреб, мотивів, цілей, здібностей, активності, інтелекту та інших індивідуально-психологічних особливостей і передбачає, що в процесі навчання максимально враховуються статево-вікові, індивідуально-психологічні та інші особливості особистості [6].

Врахування відбувається через зміст освіти, варіативність освітніх програм, технології навчання, організацію навчально – просторового середовища. Принципово змінюється взаємодія тих, хто навчається і тих, хто навчає. Вони стають рівноправними суб’єктами навчального процесу. Особистісно орієнтована освіта не ставить своєю головною метою формування особистості тільки із заданими властивостями, якостями, навченістю, підготовленістю. Вона повинна створити умови для повноцінного розвитку потенційної можливості стати особистістю, реалізації потреб особистості в самозміні, самовизначенні, самореалізації, самоактуалізації, саморозвитку творчого потенціалу. Потрібно створити умови, щоб студенти не підходили до вирішення задач шаблонно, а творчо вирішували поставлені перед ними проблеми, що приведе до розвитку самокерування, самоактивізації, а науково – педагогічні працівники повинні самі бути “магнітом”, до якого хотілося б іти, знаючи, що кожен раз зустрінеш рівноцінного партнера. Кафедра повинна стати тим місцем, без якого існування навчаемого було б неповноцінним. Така організація навчання дозволить поєднати, з одного боку, автономність розвитку особистості, а з іншого,- керованість в її розвитку та соціальну спрямованість.

Особистісна орієнтація видозмінює і надає нового бачення педагогічному процесу. Він стає процесом: індивідуального розвитку особистості, збереження її самобутності, особистісної свободи; інтеріоризації загальнолюдських цінностей, розвитку індивідуальних особистісних смислів, проектування власного світу і діяльності; побудови на основі діалогу, соціальних взаємодій.

Виходячи з цього, в педагогічному процесі повинна бути закладена логіка індивідуального розвитку особистості, піднесення і сходження студента до нової якості своєї самобутності, освоєння і відтворення культурно – історичного досвіду і особистісно – соціальних функцій, логіка самодіяльності, смислотворчості і проектування власної діяльності, логіка соціальної взаємодії на основі взаєморозуміння, співробітництва – логіка діалогу.

“У загальному плані кінцевою метою виховання, навчання, педагогічного стимулювання суб’єктної активності є переведення їх у самовиховання, самонавчання, в самостійну активну реалізацію індивідом його життєвих програм, життєвотворчість” [5]. Це особливо необхідно для майбутніх соціальних педагогів, оскільки вся послідуоча їх діяльність пов’язана з постійним навчанням та самонавчанням, самовдосконаленням в системі професійної підготовки.

В особистісно орієнтованій освіті навчання переорієнтовується на становлення соціально і професійно активної особистості, що має високу компетентність, мобільність, комунікабельність і професіоналізм, почуття соціальної та професійної відповідальності, здатна приймати складні рішення, творчо підходити до будь – якої справи, постійно вчитися. Пріоритетним стає формування особистісних структур свідомості і тільки через них – усіх інших – пізнавальних, комунікативних, організаторських. Його задачі полягають в тому, щоб організувати самостійну діяльність тих, хто навчається, за загальнолюдськими, а не за якимись технічно – технологічними принципами: спроектувати навчальну програму, гуманізувати структуру і зміст дисципліни, що вивчаються, визначити оптимальну технологію навчальних дій, встановити дієвий контроль за рівнем засвоєння знань тощо.

Ю. І. Приходько стверджує, що усвідомлюючи свої нові потреби і можливості, людина прагне реалізувати їх в пізнавальній діяльності і переходить від навчання до самонавчання. Вони, будучи подібними, разом із тим суттєво відрізняються одне від одного: перше – це засіб формування другого, а друге – продукт, результат першого. У самонавчанні людина – і суб’єкт діяльності, що викликає активну рефлексію, і суб’єкт, що визначає своєрідну структуру компонентів цієї діяльності. До них відносяться цілепокладання, внутрішня потреба в самонавчанні, самоорганізації пізнавальної

діяльності. Структурні компоненти мають значні відмінності: в навчанні ціль ставить викладач, а для самонавчання характерним є цілепокладання, що забезпечує значно більшу продуктивність його діяльності [1].

Механізм самонавчання приводиться в дію суперечністю між сформованим активним пізнавальним інтересом і рівнем розвитку особистості, недостатнім для задоволення цього інтересу. Безпосереднім спонукальним моментом до самонавчання майбутнього фахівця є зміна його відношення до себе і до діяльності, усвідомлення здатності виходити за межі заданого, творчо перетворювати себе. Прагнення задовольнити активний пізнавальний інтерес стає джерелом діяльності, оцінка результатів якої супроводжується формуванням нового смислоутворюючого мотиву і завершується постановкою нових цілей. Мотиваційна структура ускладнюється, вдосконалюється, відбувається впорядкування, підпорядкування, узгодження і переузгодження мотивів, тобто йде процес розвитку особистості, що обов'язково приводить до високих результатів, інколи навіть більших, ніж передбачав викладач.

Очевидним з приведених визначень, основу яких складають мотиваційна сфера та психологічна структура особистості, є твердження, що розуміння суті творчого навчання невід'ємне від розгляду психологічних особливостей особистості самого індивіда. Психологічними дослідженнями доведено, що інтегративним внутрішнім фактором мотивації і поведінки людини є спрямованість особистості, яка поєднує потреби, інтереси, бажання, ідеали та переконання [6, 7].

До психолого-педагогічних умов, які сприяють формуванню інтересу і мотивації до навчально-пізнавальної діяльності, можна віднести такі: прищеплення любові до професії, соціально-педагогічне спрямування викладання навчальних дисциплін; забезпечення наукового обґрунтування і повної відповідності структури, змісту і логіки навчання кінцевим цілям підготовки фахівця; упровадження сучасних інтегрованих технологій навчання; забезпечення безперервного, науково-обґрунтованого нарощування знань, умінь і навичок тих, хто навчається; широке впровадження в навчальний процес особистісно орієнтованої самостійної роботи як ефективного засобу управління навчально-пізнавальною діяльністю; широка комп'ютеризація та інформатизація навчання; висока психолого-педагогічна майстерність професорсько-викладацького складу; упровадження індивідуальних і творчих завдань; продумана система практичних завдань з орієнтацією на майбутню соціально-педагогічну діяльність; широке залучення тих, хто навчається, до соціально-педагогічної і науково-дослідної роботи; глибоко продумана, всебічна і багаторівнева система педагогічних впливів і організація виховної роботи; розробка і видання для навчального процесу принципово нових підручників і

навчальних посібників, забезпечення навчального процесу широким колом дидактичних і навчально-методичних матеріалів; постійне вдосконалення навчально-матеріальної бази та методики її застосування із залученням самих студентів.

Вивчення та врахування переважної більшості зазначених індивідуально-психологічних особливостей суб'єктів особистісно орієнтованого навчального процесу здійснюються в процесі навчання, учіння, позааудиторного спілкування, індивідуальних бесід. Однак, в зв'язку з тим, що основним спрямуванням особистісно орієнтованого навчання є виховання у особистості волевих та мотиваційних якостей самовдосконалення, то досягти цього, на наш погляд, досить важко без певним чином організованої системи закріплення набутих знань і, зазвичай, особистості студента. Цього можна досягти і відповідним контролем отриманих знань, набутих вмінь та навичок (тестування), і проведенням занять з активними формами навчання, основаних на розвитку творчості та гуманізації навчання.

При цьому слід зазначити, що питання організації видів і методів навчання та контролю за різними формами широко розглянуті та досліджені в сучасній теорії та практиці педагогіки, то питання аналізу методів особистісно орієнтованого навчання при широкому використанні активних форм творчих видів проведення занять (евристичних методів) в сучасній літературі практично не розглядалось. Таке поєднання є логічним, взаємно необхідним і актуальним для сучасної системи освіти, інтегрованої до Болонського процесу.

Сам по собі евристичний метод, описаний у відомих роботах Анісімова О. М., Загвязінського В. І., Калошина В. Ф., Вельбовець Н. В. та інших, полягає в розгляді принципів організації розумової діяльності в процесі навчання, тобто в процесі освоєння тих навчальних предметів, що складають систему професійних знань. Евристична діяльність активізує оптимальну діяльність, у якій розвиваються продуктивні способи мислення, уміння досягати мети й одержувати результат вирішення задачі чи проблеми [4].

Навчальна евристична діяльність є діяльнісним процесом, в якому у студентів цілеспрямовано розвиваються здатності: розуміти шляхи і методи продуктивної навчально-пізнавальної діяльності, творчо застосовувати їх і навчатися при цьому на своєму і запозиченому досвіді; систематизувати навчальну інформацію в міжпредметні комплекси й оперувати ними у творчому пошуку при виконанні конкретних дій; планувати і прогнозувати інтелектуальну працю на основі евристичних і логічних операцій і стратегій; формувати і приймати рішення щодо організації складних видів навчальної діяльності на основі правдоподібних міркувань, евристичних операцій [4].

Однак, евристичний пошук стає продуктивним в тому випадку, коли він супроводжується наполегливим бажанням знайти рішення, досягти мети. Він мобілізує інтелектуальні ресурси студента для вирішення задачі і, в водночас, вимагає залучення інформації, накопиченої в пам'яті за час навчання. Під час евристичного пошуку активізується діяльність мозку людини, тому цей метод називають активним [4].

Проведення занять з активними формами навчання надає студенту реальну можливість затвердити свої знання, свою роль в процесі рішення актуальних проблем, що створює викладач методично продуманою організацією навчання. Впровадження в комплексі особистісно орієнтованої форми навчання та евристичних методів проведення занять придатні як до вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, так і для вивчення загальноосвітніх дисциплін, зокрема іноземної мови, яка на даний час інтегрування України у Євросоюз для студентів виходить на рівень профільюючих дисциплін.

Слід зазначити, що практика застосування окремих аспектів викладеної методології навчання на кафедрі соціальної педагогіки та педагогічної майстерності при вивченні фахових дисциплін іноземною мовою та професійно-орієнтованих дисциплін зі студентами соціально-психологічного факультету, підготовки курсових робіт показали правильність такого підходу, а тому метод особистісно орієнтованого навчання з елементами активних форм проведення занять здатний забезпечити підвищення мотиваційної основи навчання і рівня компетентності майбутніх фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Приходько Ю. І. Особистісно орієнтоване навчання і розвиток творчого потенціалу особистості / Ю. І. Приходько // Військова освіта: збірник наукових праць. – 2003. – №12. – С. 94–104.
2. Національна доктрина розвитку освіти. Затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. №347 /2002 // Професійно-технічна освіта. – 2002. – №3. – С. 2–8.
3. Зеер Э.Ф. Личностно-ориентированное профессиональное образование / Э.Ф.Зеер. – М. : Издательский центр АПО, 2002. – 44 с.
4. Калошин В. Ф. Евристичні методи навчання / В.Ф.Калошин, Н.В. Вельбовець // Військова освіта: збірник наукових праць. – 2003. – №12. – С. 113–122.
5. Діалогічна взаємодія у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи: [книга для вчителя / за ред. Г. О. Балла, О. В. Киричука, Р. М. Шамелашвілі]. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 136.
6. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды. В 2 т. / Б. Г. Ананьев. – М. : Наука, 1980. – Т. 1. – С. 336.

7. Слободчиков В. И. Основы психологической антропологии. Психология человека: Введение в психологию субъективности : учебное пособие / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – М.: Школа – пресс, 1995. – С. 384.